

Kronik

Kulturkalender

Kulturkalenderen, der udkommer som del af *Diamanten*, giver et samlet overblik over sæsonens udstillinger, koncerter, foredrag og arrangementer. Det samme gør den elektroniske kulturkalender, som findes via adressen <www.kb.dk>.

Bøger og bibliotek

Store fondsdonationer til Carl Nielsen Udgaven og Carl Nielsen Brevudgaven

Carl Nielsen Udgaven og Bikubenfonden

Midt i september 2007 bevilgede Bikubenfonden 1.065.000 kr. til trykning af 3 bind med Carl Niensens skuespilmusik i *Carl Nielsen Udgaven* på Det Kongelige Bibliotek. Når der ses bort fra operaerne og symfonierne, er skuespil den genre, der er fyldigst repræsenteret i Carl Niensens samlede produktion, og blandt værkerne findes et par af hans mest omfangsrige partiturer, ligesom skuespilmusikken indeholder noget af hans mest kendte musik: *Taaen letter* og *Som en rejsehysten flaaede* for bare at nævne et par eksempler.

Carl Nielsen Brevudgaven og Carl Nielsen og Anne Marie Carl-Nielsens Legat

Midt i oktober 2007 bevilgede Carl Nielsen og Anne Marie Carl-Nielsens Legat i alt 2.510.362 kr. til *Carl Nielsen Brevudgaven*. Beløbet dækker udgavens støttebehov i hele 2007 og 2008 og betyder, at første halvdel af den samlede brevudgave – 5 bind ud af 10 – er sikret. Bind 3 er netop udkommet og bind 4 og 5 gøres færdige

i 2008. *Carl Nielsen Brevudgaven*, som er domicileret på Det Kongelige Bibliotek med John Fellow som redaktør, finansieres fuldt ud af fonde.

Det Kongelige Bibliotek på Frankfurt Book Fair

Ved Frankfurt Book Fair medio oktober 2007 var også Det Kongelige Bibliotek repræsenteret. Messen varede fire dage, omfattede mere end 7.000 udstillere, besøgte af mere end 286.000 besøgende og regnes for at være verdens største bogmæssige begivenhed. I 2007 var Det Kongelige Bibliotek bl.a. at finde som partner ved et af de mange projekter, der præsenteredes for besøgende ved messen.

eBøger on Demand - et fælles europæisk projekt "eBooks on Demand" (EOD) – på dansk kaldet *eBøger on Demand* – er et fælleseuropæisk projekt, delvist finansieret af EU. I dette projekt har Det Kongelige Bibliotek, sammen med 13 øvrige national- og universitetsbiblioteker fra hele Europa, arbejdet intenst siden 2006 for at gøre det muligt for brugerne at få adgang via Internettet til millioner af bøger fra deres samlinger før 1870/1900 – leveret i digital form som såkaldte ebøger.

Ny service i Rex – bestil din bog som eBog
Som resultat af "eBooks on Demand" er det fra medio oktober 2007 muligt for bibliotekets lånere imod betaling at få leveret bøger i Rex som eBøger. Når en bruger har søgt i vores – eller andre af projektdeltagernes – katalog og har fundet en relevant bog blandt søgeresultatets poster, vil posten i mange tilfælde være udstyret med en såkaldt EOD-knap. EOD-knappen fortæller brugerne, at de kan vælge at få bogen tilsendt som en digital kopi. Når brugeren klikker på

knappen og bestiller en digital kopi af den pågældende bog, digitaliseres bogen af biblioteket og sendes direkte til brugeren som en elektronisk fil. Filen kan herefter bruges ubegrænset af låneren. I første omgang vil det være bøger udgivet i perioden 1500 til 1870, der indgår i projektet og kan bestilles som eBøger.

Online adgang til millioner af europæiske bøger
Når der digitaliseres en ebog til en bruger, indgår ebogen desuden i en fælleseuropæisk database, hvortil alle de digitaliserede bog-versioner fra alle de involverede biblioteker sendes. Alle biblioteksbrugere får adgang til denne fælleseuropæiske database via internettet og vil med tiden – ad denne vej – få online adgang til millioner af europæiske bøger leveret i digital form. Bøger – som tidligere har været “gemt væk” på europæiske biblioteker, hvor de enten ikke har kunne udlånes til brugere på grund af deres høje alder og værdi eller kun har kunne læses af forskere på bibliotekets læsesal. Dette vil projektet “eBooks on Demand” (EOD) ændre grundlæggende på.

IT-biblioteket, KUB Syds nye filial, åbnede 1. oktober

I maj underskrev Københavns Universitetsbibliotek/Det Kongelige Bibliotek (KUB/KB) en aftale med IT-Universitetet (ITU) og Datalogisk Institut ved Københavns Universitet (DIKU) om driften af et nyt universitetsbibliotek placeret på ITU: IT-biblioteket (ITB).

ITB ejes af KUB/KB og drives som en filial af KUB Syd.

ITB sigter primært mod de brugere, som befinder sig på ITU og DIKU. ITU- og DIKU-brugerne har som en særlig lånerkategori den fordel, at de

kan bestille bøger fra hele KB eller andre biblioteker til afhentning på ITB, ligesom de også kan aflevere alt materiale på ITB. Andre KB-lånere vil ikke have mulighed.

Adgangen til e-ressourcer er forskellig for ITU- og DIKU-brugere. Eftersom DIKU-brugerne hører til Københavns Universitet (KU), har de samme rettigheder som resten af KU's ansatte og studerende. Dvs. de har adgang til KB's e-ressourcer. ITU er ikke en del af KU, og ITU-brugerne nyder derfor ikke samme rettigheder som DIKU-brugerne. Til gengæld har de adgang til nogle andre e-ressourcer gennem DADS'en.

ITB vil ikke bare være et bibliotek, men også et ludotek. Det var fra starten et klart ønske hos bibliotekets kommende brugere, at det skulle være muligt at låne computerspil på biblioteket. Her er der altså tale om en ny materialekategori i KUB/KB-sammenhæng.

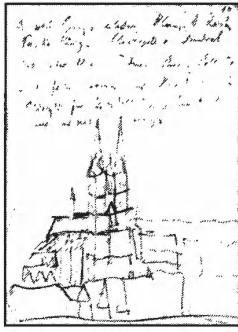
Det er blot én af de udfordringer, som vi stilles overfor ved indgåelsen af det spændende nye samarbejde.

Det Kongelige Bibliotek på nettet

Georg Brandes' dagbøger

Georg Brandes' dagbøger udgør en lille, men værdifuld del af Det Kongelige Biblioteks meget omfattende Georg Brandesarkiv. Ud over de 7 dagbøger fra ungdomsårene (1860-1874) findes der yderligere 6 bind, der dækker årene 1879-82, 1882-84, 1892-1913, 1913-15, 1915-23 og 1923-27. Herudover findes en række dagbogsoptegninger på løse blade, der senere er indklæbet i fascikler.

Håndskriftafdelingen udgav

“Mit første længere Udenrigsophold” - således karakteriserer Georg Brandes selv i *Levned rejsen til Paris, nov. 1866 til sidst i jan. 1867*. De vigtigste kilder til Georg Brandes’ første rejser er brevene. Men fra den første rejse til Paris er der altså dertil bevaret denne dagbog, der med

sine korte, kaotiske indførsler i høj grad har karakter af en rejsedagbog (Det Kongelige Bibliotek).

i 1999 de 7 dagbøger fra ungdomsårene online, og denne udgivelse er nu blevet suppleret med de resterende dagbøger, og nu med en software, der gør det let at zoome ind på Brandes’ diminutive skrift. I alt drejer det sig om 2.262 håndskrevne dagbogssider.

Den første, der benyttede dagbøgerne, var Brandes selv i forbindelse med udarbejdelsen af *Levned*, hvor hans anvendelse af direkte citater dog ikke altid sker i fuld overensstemmelse med den oprindelige ordlyd.

Den første, der i Brandes-forskningen benyttede dagbøgerne, var Paul V. Rubow i *Georg Brandes’ Briller*. Senere er dagbøgernes kildeværdi blevet fremhævet fra flere sider, senest af Jørgen Knudsen, der i første bind af sin stort anlagte Georg Brandes-monografi, *Frigørelsens vej* fra 1985, karakteriserer dagbøgerne som “et uvurderligt kildekrift” og mener, at “dagbøgerne, der hidtil kun har været offentliggjort i uddrag, fortjener en videnskabelig udgivelse”.

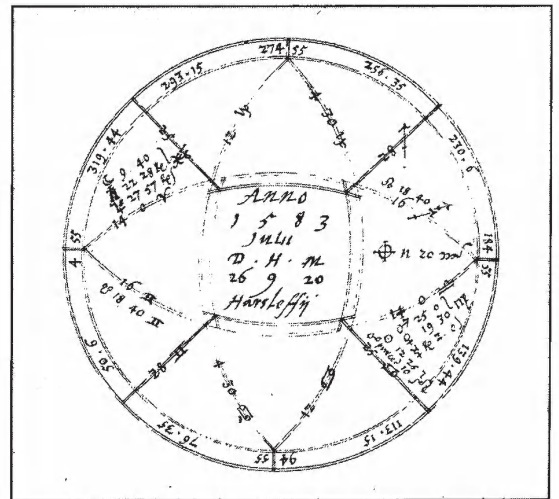
De 13 bind samt optegnelserne til og med 1874, der hermed offentliggøres, kan naturligvis ikke erstatte en kritisk-videnskabelig udgivelse. Hensigten har været at gøre dem lettere tilgængelige for alle med interesse for Georg Brandes’

liv og virke. De fleste af dagbøgerne er meget skrøbelige og skrevet med en diminutiv, til tider næsten ulæselig skrift. Den betydelige forstørrelse, som udgivelsen på Internettet har muliggjort, kan lette tilegnelsen og således forene bevaring og tilgængeliggørelse af dagbøgerne.

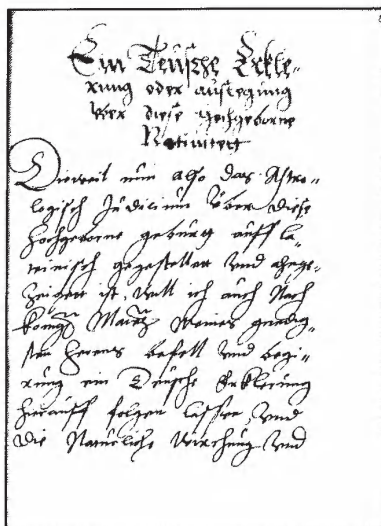
Desværre er en del af dagbøgerne både kommenteret og censureret af Georg Brandes’ datter, Edith Philipp. Kommenteringen består af mindre tilføjelser til eller korrektioner af faderens indførsler. Censuren består, når den er mest nænsom, i bortviskning eller udradering af bestemte passager, men i grovere tilfælde af utallige bortklipninger, der følgelig også er gået ud over tilfældige og ‘uskyldige’ indførsler på den anden side af papiret. Men til trods for ødelæggelsen er der tilstrækkelig med bevarede passager, der gør en udgivelse relevant, selv om ‘saksens skrift’ unægtelig kan gøre dem lidt utydelige.

Prins Hans’ horoskop

Efter at Tycho Brahe (1546-1601) havde modtaget øen Hven som len af Frederik 2., indgik det i hans forpligtelser over for kongen, at han skulle fungere som

En af horoskopets tabeller (Det Kongelige Bibliotek).

Den udførlige fortolkning af horoskopet er på tysk, med Tycho Brahes egen hånd (Det Kongelige Bibliotek).

'hof-astronom'. Det indebar bl.a., at han skulle lægge horoskoper for kongens nyfødte sønner. Både hans horoskoper for Christian (4.), prins Ulrik og prins Hans kendes i dag. De to sidstnævnte er bevaret i de oprindelige håndskrifter, som Tycho Brahe overrakte kongen, mens Christian 4.-horoskopet kun er bevaret i senere afskrifter:

Håndskriftet *GKS 1823 4°*, der nu er publiceret som digital faksimile, indeholder Tycho Brahes horoskop for Frederik 2.s søn Hans i 1583.

Første del er på latin. Håndskriften er ikke Tycho Brahes egen, men formodentlig en af hans assistenters. Efter selve tabellerne forklarer Tycho Brahe her i et forord hvilken grad af tiltro, man kan fæste til astrologiens forudsigelser: Den er en pålidelig ledetråd, men eftersom menneskets frie vilje ikke er underlagt stjernerne, er det muligt for mennesket at ændre den udstukne kurs. I det hele taget er det nyttigt at kende til stjernernes forudsigelser, for at man deraf kan tage sine forholdsregler. Og naturligvis står Gud over stjernerne. Efter dette forord følger Tycho Brahes fortolkning af prinsens horoskop.

Anden del, der er på tysk, er skrevet med Tycho Brahes egen hånd. Heri giver Tycho Brahe en mere udførlig fortolkning af horoskopet end i den første del.

Dette håndskrift er som nævnt selve det eksemplar, som Tycho Brahe tilstillede kongen. Efter alt at dømme har det været en del af de kongelige bogsamlinger lige siden, og det er altså indgået i det ældste Kongelige Bibliotek, da det blev grundlagt af Frederik 3. i 1650erne.

Peter Heise – manuskripter til et udvalg af værker

Det Kongelige Bibliotek publicerer her manuskripterne til 36 værker eller samlinger fra Peter Heises hånd i en online udgave.

Biblioteket har den største samling af Heise-manuskripter, hvoraf de fleste kom til bibliotket i 1912 og 1915 efter familiens ønske. Senere er der erhvervet andre mindre samlinger.

Værkerne afspejler i høj grad Heises særlige forkærlighed for vokal-musikken, dels i de mange samsamlinger, dels i koncertstykker og operaen *Drot og Marsk*. Alligevel har vi ønsket også at vise den anden side af komponisten, nemlig instrumentalmusikken i hans symfoni-, kammermusik og ikke mindst ballet- og skuespilmusik.

Udvalget af værker viser Heise gennem hele hans aktive periode, og der spores en inspiration fra tidens andre store danske komponister som Weyse, Hartmann og Gade, men også i de sene værker som *Drot og Marsk* (1878) samt Dyvekes sange en selvstændig og fremadrettet psykologisk personskildring i musikken.

Heise havde et nært forhold til en række af tidens digtere som Chr.

Marsch for Akademisk Skyttekorps. Heise var en kort periode i 1850'erne dirigent for Studenter-Sangforeningen og opretholdt siden sin forbindelse med studenterne. Heises march til Skyttekorpsset for klaver udkom således i 1871 og blev genoptrykt flere gange.

Winther, Emil Aarestrup, Henrik Hertz og Holger Drachmann og skrev gerne musik til deres tekster. Derudover færdedes han i forskellige musikalske kredse i København, bl.a. Musikforeningen og Studenter-Sangforeningen, der både som institutioner og via en række personlige venskaber satte sig spor i hans værker.

Hvert manuskript er ledsaget af en historisk introduktion, og det er muligt at blade eller springe rundt i noderne. Nederst i introduktionen til hvert værk er der henvisning til litteratur, trykte udgaver (nogle heraf er ligeledes online) og eventuelle indspilninger.

Så lifligt det klinger

Det Kongelige Bibliotek tilbyder nu adgang til *Naxos Music Library*, en af verdens største samlinger af klassisk musik online.

Samlingen består af ca. 250.000 numre fra såvel pladeselskabet *Naxos* selv som fra andre selskaber, deriblandt det danske statslige selskab *Dacapo*, samt f.eks. *BIS* og *Chandos*. Basen indeholder derfor også meget dansk musik.

Foruden musikken finder man en musikordbog, udtale af en række komponist- og musikernavne, korte handlingsreferater af operaer, operalibretti og

enkelte lydbøger om musikhistorie.

Tysk base med online tidsskrifter

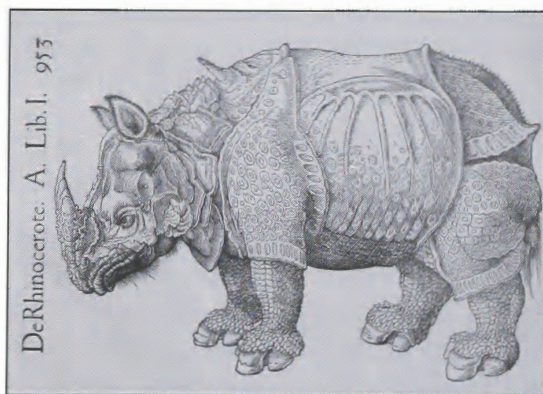
Der er nu adgang til basen *Digizeitschriften*, der for øjeblikket byder på tre ældre musiktidsskrifter online: *Cäcilia* (Mainz) 1824-47, *Süddeutsche Musik-Zeitung* 1852-55 og *Vierteljahrsschrift für Musikwissenschaft* 1885-95.

I sidstnævnte tidsskrift finder man bl.a. Philipp Spittas artikel om Spontones liedsamling "Singender Muse an der Pleisse" 1736. Det Kongelige Biblioteks eksemplarer af visesamlingens lidt senere udgaver kan ses online.

Udstillinger

Natursyn - fra fabeldyr til systemer

Mennesket er nysgerrigt. Uden denne nysgerrighed havde vi ikke kunnet opnå de videnskabelige resultater, som vi har. Set med historiske briller er den biologiske forskning nået langt, men videnskaben er udtømmelig. Ny viden afføder

Næsehorn, formentlig Pansernæsehorn, *Rhinoceros unicornis*. Tegning af Albrecht Dürer fra Conrad Gessner *Historiæ animalium*, 1551 (Det Kongelige Bibliotek).

Ung Mandril, han. Fra *Histoire naturelle générale et particulière avec la description du cabinet du roi*. Bd. 1-44. Paris 1749-1804. Denne gigantiske naturhistorie blev flere gange genoptrykt og var i 1800-tallet et standardværk (Det Kongelige Bibliotek).

altid nye spørgsmål. I 2007, hvor verden fejrede 300 året for den berømte svenske systematiker Carl von Linnés fødsel, satte Det Kongelige Bibliotek fokus på nogle af naturhistoriens videnskabelige landvindinger og viste både et udvalg af de værker, der har bragt den biologiske forskning videre, og dem der har ledt den på afveje.

En labyrintisk udvikling med mange snørklede forløb og blindgyder!

Hvordan kunne man sætte verden i system? Kunne det passe, at nogle ænder ikke kom ud af et æg, men voksede på træer? Hvordan skulle man forklare, at Paradisfuglen ikke havde nogen ben? Og hvalerne, hvor hørte de til? Var de fisk eller pattedyr?

Videnskabens historie er lang og dramatisk. I Vesten regner man

sædvanligvis de klassiske grækere fra det 4. århundrede f.v.t. som naturvidenskabens grundlæggere, men siden 1500-tallet er udviklingen imidlertid gået hurtigt frem. Videnskabelige og tekniske fremskridt har gået hånd i hånd og har bragt os frem til i dag, men vejen til viden lå ikke altid lige for. Videnskabsmændene måtte gennem historien bakke med mange spørgsmål og misforståelser.

Udstillingen *Natursyn – fra fabeldyr til systemer* koncentrerer sig om biologi, især systematik og evolution, og viste med afsæt i Carl von Linnés arbejde udvalgte punktnedslag i den naturhistoriske udvikling – både i forhold til de store opdagelser og i forhold til forskellige misforståelser. Publikum inviteredes ind i et forførende labyrintisk udstillingsforløb af tableau-opstillinger, hvor den besøgende fysisk følger naturhistoriens snørklede vej.

Udstillingen blev skabt i samarbejde med Københavns Universitetsbibliotek Nord og viste bl.a. den velkendte *Flora Danica*, den meterhøje *The Birds of America*, førsteudgaven af Linnés *Systema Naturæ*, Charles Darwins *Arternes Oprindelse* og mange flere af værkerne fra det naturvidenskabelige biblioteks rige samlinger.

Søjlesalen, 2. oktober 2007 - 29. december 2007.

Theodor Holmskiold *Beata ruris otia Fungis Danicis impensa, 1790-99. Dette svampeværk betegnes som et af de smukkeste i svampelitteraturen.*

Kunst som idé: Konceptuelt fotografi i Danmark 1965-1979

Udstillingen satte fokus på fotografiets rolle i det store nybrud i 1960'ernes og 1970'ernes danske kunst. Værker af 17 forskellige kunstnere fortalte historien om en usædvanligt levende periode i dansk kunstliv, hvor det storslåede, idealistiske og revolutionære blandede sig med det trivielle, det banale og det humoristiske.

Den konceptuelle kunst er på mange måder banebrydende. Ikke alene har den ændret den traditionelle opfattelse af, hvordan et kunstværk kan se ud, men også hvad et kunstværk kan bestå af. I konceptkunsten behøver et værk ikke være støbt i bronze eller malet på et lærred; det væsentlige er den bagvedliggende idé, og konceptkunst handler derfor i langt højere grad om refleksion og undersøgelse

end om æstetik og materialer. Dette giver fotografiet en ganske særlig status inden for den konceptuelle kunst, hvor mediet samtidig påvirker selve ideen.

Udstillingen var bygget op omkring fire overordnede strategier: Den metodiske undersøgelse, Det udvidede billede, Kunst som handling og Den objektløse kunst. Tilsammen fremhævede disse strategier nogle af de væsentligste karakteristika inden for den fotobaserede konceptuelle kunst i Danmark.

Udstillingen viste værker af Finn Thybo Andersen, Stig Brøgger, Claus Carstensen, Torben Christensen, Sven Dalsgaard, John Davidsen, Erik Hansen, Erik Gram-Hanssen, Henrik Have, Steen Høyer, Kirsten Justesen, Per Kirkeby, Flemming Koefoed, Niels Lomholt, Albert Mertz, Lene Adler Petersen

Finn Thybo Andersen: Dagtur 2. Høje Gladsaxe, 1968/2007. Fra serien Byvandringer 1968. 314 fotos af Finn Thybo Andersen.

Albert Mertz: [uden titel], 1973.

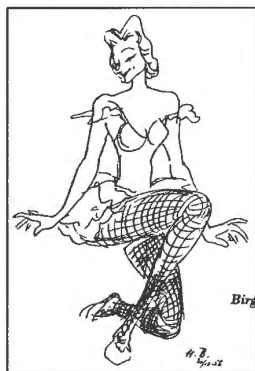
og William Louis Sørensen.

Det Nationale Fotomuseum

10. november 2007 - 15. marts 2008.

Hans Bendix - den erotiske streg

Hans Bendix (1898-1984) er en af bladtegnerfagets betydeligste udøvere.

Han var i perioden 1922-1950 – minus årene under besættelsen, hvor han opholdt sig i USA – ansat ved *Social-Demokraten*. I 1950 gik han til *Politiken*.

På *Social-Demokraten* blev han

hurtigt kendt for sine reportagetegninger fra Landmandsbanksagen. Han leverede i 1920erne og 1930erne fine helsider med tegninger til avisens søndagstillæg

Hjemmets Søndag. Med tegningerne til *Kritisk Revy* (1926-28) kom Bendix ind på den politiske satires område, et spor han fulgte op, da han i starten af 1930erne var med til at starte de antinazistiske blade *Aandebullet* (1933-34) og *Kulturkampen* (1935-39). I 1945 blev var han i Nürnberg for at følge

krigsforbryderprocessen som korrespondent og tegner.

På *Politiken* siden 1950 udfoldede Hans Bendix sig virtuost i teatertegninger og -portrætter.

Hans Bendix virkede inden for alle bladtegningens områder: Poli-

tisk satire, teatertegning, portrættegning og reportagetegning fra retssale.

Hans store kunstneriske talent bestod i evnen til at fange et typisk krops-

sprog eller en karakteristisk mimik. I sine teater- og ballettegninger formåede han at nedfælde essensen af en dansers eller skuespillers præstation.

Han var samtidig meget optaget af det modsatte køns ynde og gengav hende gerne med et strejf af sensualitet, cyklende eller badende. I begyndelsen af 1950erne indtraf et stilskifte i Hans Bendix' tegninger. De kraftige, gennemgående tuschstreger fra 1920'ernes og 1930'ernes tegninger blev erstattet af en letløbende stil med tynde og søgende streger. Hans Bendix har bl.a. modtaget Eckersberg Medaljen 1951 og Ingenio et arti 1973.

Hans store tegningsarkiv kom til Det Kongelige Bibliotek efter hans død. Han er repræsenteret i Statens Museum for Kunst, Frederiksborgmuseet, Nasjonalgalleriet i Oslo, Musée des Arts decoratifs, Paris, m.v.

Museet for Dansk Bladtegning,
7. december 2007 – 1. marts 2008.

Jul og nytår i gamle dage

Jule- og nytårskort fra ca. 1880 op til 1920. I 1880'erne tog fremstillingen af julekort fart i Danmark. Omkring århundredskiftet var produktionen

af både jule- og nytårskort steget til enorme mængder, hvilket kan ses ud fra de satiriske kort med motiver af det overbebyrdede postbud. – Udstillingen var koncentreret om kortenes design, den kunstneriske udformning, med vægten lagt på de enkelte kunstnere. Kortene var hentet i Billedsamlingens righoldige samling af ældre jule- og nytårskort.

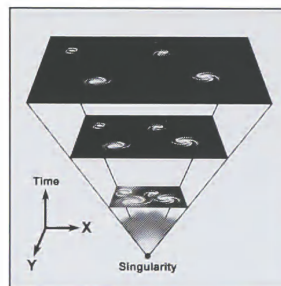
Oktogonen, november 2007 til januar 2008.

Foredrag

Foredragsrækken Mennesket og naturen:

Mennesket og naturen i skabelsesberetningen og i Big Bang

onsdag 3. oktober 2007

Ifølge Big Bang-teorien dannedes universet fra en tilstand med ekstrem tæthed og temperatur (nederst). Siden da har rummet selv udvidet sig med tidens gang og fører galakserne med sig.

Alle naturfænomener og handlinger er Guds værk! Denne tankegang har præget europæisk trosliv i mange hundrede år.

Jørgen I. Jensen, teolog og forfatter, fortalte om naturbegrebets rolle i Bibelen fra skabelsesberetningen til apokalypsen. Overfor den religiøse skabelsesberetning belyste universitetslektor Anja C. Andersen, forsker og astrofysiker ved *Niels Bohr Institutet*, hvordan videnskabsfolk i dag mener, at universet faktisk er blevet skabt – ikke på syv dage, men med et Big Bang. Hun indkredsede, hvordan støvkorn bliver til en vigtig brik i forståelsen af, hvordan både Solen og Jorden er blevet dannet. For uden støv intet liv!

Mennesket og naturen i renæssancen

tirsdag 23. oktober 2007

Alkymi og kemi var centrale områder i renæssancens naturopfattelse. I laboratoriet mente man at kunne genskabe de processer, der bestemmer livets og naturens hemmeligheder. Professor i videnskabshistorie Helge Kragh, Aarhus Universitet, fortalte, hvordan alkymien havde stærke elementer af teologisk naturfilosofi og var

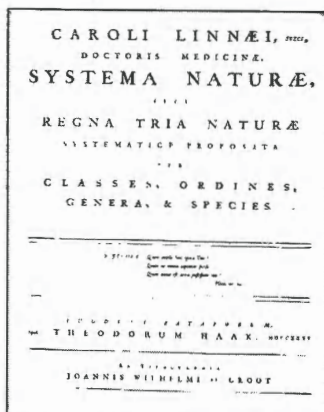
Andrea Mantegna: *Agony in the Garden*, 1455
(National Gallery, London).

knyttet til astrologien, men også hvordan den var en praktisk laboratorievidenskab. Naturens mystik spillede også en særlig rolle i renæssancens kunst. Professor i kunsthistorie Jacob Wamberg, Aarhus Universitet, satte fokus på landskabsbilledets sammenhæng med politik, religion og naturfilosofi. Og han fortalte, hvorfor det vidtskuende og kultiverede landskab var et fænomen, der brød igennem i renæssancemaleriet.

Mennesket og naturen i oplysningstiden

onsdag 7. november 2007

Allerede i den sidste del af 1600-tallet begyndte man at klassificere og systematisere omgivelserne for at afdække Guds skaberplan.

Systema Naturae udkom i 1735.

Heri indordnede Linné efterhånden tre riger (planter, dyr og mineraler) og erstattede konsekvent den hidtil gældende, men besværlige måde at betegne arter på, med sit nye dobbeltnavnesystem.

Carl von Linné (1707-1778)

repræsenterer, med sin dybe forankring i religionen og en opfattelse af naturen, der kan synes at grænse til det naive, overgangen til oplysningstiden.

Professor, dr. scient. Ole Seberg, Statens Naturhistoriske Museum ved Københavns Universitet, blev interviewet af videnskabsjournalisten og forfatteren Lone Frank fra *Weekendavisen*. Med fokus på Linnés verdensberømte klassifikations-system og dets øjeblikkelige succes kom samtalen bl.a. til at handle om, hvordan naturvidenskaben på afgørende vis former vores tankegang og mentalitet.

Mennesket og naturen i romantikken

onsdag 28. november 2007

Spændingsfeltet mellem kunst og videnskab, mellem ånd og natur blev det gennemgående tema i H.C. Ørstedes liv, som det blev for alle den danske guldalders store personligheder. H.C. Ørsted var en nøglefigur i datidens København. Han blev verdensberømt for opdagelsen af elektromagnetismen i 1820, men hans talenter rakte langt ud over fysikken.

Peter C. Kjærgaard, lektor, ph.d. i videnskabshistorie, Aarhus Universitet, pegede på Ørsted som romantisk naturfilosof, institutionsbygger, mentor, patriark og ikon. Skuespilleren Ken Ved-segaard optrådte med oplæsning af Ørstedes taler fra 1820, 1829 og 1840.

Carl Spitzweg:
Badende nymfe,
1855.

Mennesket og naturen i 2007

onsdag 5. december 2007

Det er fuldstændigt urealistisk at forestille sig, at menneskets stræben efter ny viden skulle blive mindre intensiv i de kommende år. Dels er mennesket af natur nysgerigt, dels bygger vores økonomiske system på en sammensmeltning af videnskab, teknik og økonomi.

Henrik Dahl, sociolog, livsstilsforsker, forfatter og samfundsdebattør, rejste kontroversielle spørgsmål: Hvordan skaffer vi os af med viden? – gennem overforenklinger eller gennem forøget evne til abstraktion?

Biskop Elisabeth Dons Christensen talte som medlem af Det Etske Råd om den skænkede natur, som vi skal være varsomme med at ændre. Samtidig har vi jo fået hovedet for at bruge det, men det er under ansvar, man skal vove sig ind i skaberens værksted for at ændre.

Frederik Dessau: Efter min mening

lørdag 6. oktober 2007

Brunch i søren k

Frederik Dessau gjorde sig blandt andet overvejelser om rigets u-almindelige stilling, om friheden til at tale og tie, om den rette tro og vanviddets realpolitik, om depressioner og forkølelser, børn og forældre, hvad kønsroller kan bruges og misbruges til, om tangoens treenighed af toner, trin og ord - og om ikke at opgive håbet i en verden af overflod og elendighed.

Niels Barfoed: Farvel så længe

lørdag 3. november 2007

Brunch i søren k

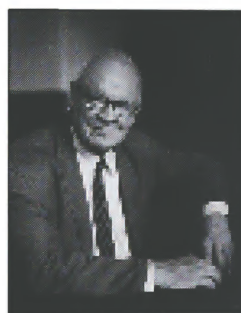

Foto: Marianne Grøndabl.

Refleksioner fra et langt og pulserende journalist- og forfatterliv, der er tilbragt mere ude i verden end bag tastene. Niels Barfoed fortalte om familie, venner, koner og kærester. Vi kom

rundt til mange slags folk, nære og fjerne steder, der har sat sig spor i hans liv og arbejde. Vi hørte om barndommen i København, skelsættende møder og opbrud, Vaclav Havel og Salman Rushdie. En granskning af drivkræfter og motiver i et liv, der søgte efter sin røde tråd, og også fandt den i både blindgyder, flugt og vildspor.

Hver dag af øjeblikkets blomst

tirsdag 4. december 2007

torsdag 6. december 2007

Livet, døden, kunsten og litteraturen

Møde med to af landets bedste formidlere af kunst og livsvisdom

Det blev både åndfuldt og morsomt, da Ny Carlsbergfondets direktionsformand, kunsthistorikeren Hans Edvard Nørregård-Nielsen, og præsten, forfatteren, humoristen og litteraten Johannes Møllehave tørnede sammen i Diamanten for at tale om livet, døden, kunsten og litteraturen.

Nørregård-Nielsen har gennem et langt liv som kunsthistoriker og skribent erhvervet sig et indgående kendskab til kunsten. Han har set massevis af mesterværker og tænkt over dem. Og samtidig besidder han også en utrolig livsklogskab, hvilket han har demonstreret i sine erindringsbøger, *Mands minde*, *Riber ret* og *Noget nær*.

Johannes Møllehave er kendt af hvert et menneske i landet for sine

sprudlende foredrag, sin utrolige hukommelse og sit utrolige vid.

Karen Thisted, som tidligere har lavet samtalebøger, havde valgt at lade Møllehave og Nørregård-Nielsen mødes gennem et halvt år og snakke sammen. De har været på museum sammen. De har læst bøger sammen. Og det er der kommet bogen *Hver dag af øjeblikkets blomst* ud af. Og det er med det udgangspunkt, de to causerede. Samtalen rundede Steen Steensen Blicher, Johs. V. Jensen, Frank Jæger, men også malerier og andet var på tapetet.

Musik

Diamantensemblet og Trio con Brio

tirsdag 2. oktober 2007

Trio con Brio:

Soo-Jin Hong (violin), Soo-Kyung Hong (cello), Jens Elvekjær (klaver). Ensemblegæst: Katrine Bundgaard (bratsch).

Den danske pianist Jens Elvekjær spillede og indspillede Carl Nielsen med Diamantensemblet i 2006. Nu var han tilbage med Trio con Brio – et af Danmarks mest efterspurgte ensembler både nationalt og internationalt. De tre musikere har spillet i en række af verdens førende koncertsale og vundet adskillige prestigefyldte priser bl.a. den amerikanske Kalichstein-Laredo-Robinson-pris, som medførte 20 koncerter i USA og en cd-indspilning. I 2003 modtog trioens også stor begejstring fra både publikum og presse i Danmark med deres Beethoven-cyklus i Tivolis Koncertsal.

Denne aften var det Dronningesalens publikum, som skulle opleve Trio con Brios dygtighed, da de tre musikere spillede Beethovens Klavertrio

i c-mol. Efter pausen forenedes Diamantensemblets blæsere og Trio con Brios strygere i Brahms' Sekstet i G-dur.

Program: Franz Danzi: *Blåserkvintet*, B-dur; Ludvig van Beethoven: *Klavertrio*, c-mol; Johannes Brahms: *Sekstet*, G-dur.

DR Vokalensemble & Percurama Percussion Ensemble Sound Around 2007

lørdag 6. oktober 2007

Dirigent: Peter Dijkstra

Første koncert under Sound Around-festivalens tre koncerter i Det Kongelige Bibliotek bød på sang og slagtøj i Kinas tegn. DR Vokalensemblet blev dannet i januar 2007 med det mål at skabe et stort eliteensemble som rollemodel for korsang i Danmark. Repertoiret er bredt, da Vokalensemblet både medvirker i helt smalle projekter og store folkelige arrangementer.

Denne lørdag var DR Vokalensemblet i selskab med Percurama Percussion Ensemble – et slagtojsensemble med rødder i Det Kongelige Danske Musikkonservatorium. Sammen gav de to ensembler publikum indblik i den kinesiske samtidsmusik med Guo Wenjings *Echoes of Heaven and Earth* og uropførelsen af Liu Solas *Rhythmic codes*.

Program: Jan Sandström: *Surge aguilo* (1998); Tage Nielsen: *Three Black Madrigals* (1978); Guo Wenjing: *Echoes of Heaven and Earth* (1998); Liu Sola: *Rhythmic codes* – uropførelse; Guo Wenjing: *DRA-MA* (uddrag).

PULSAR 2007 ... unlimited

mandag 8. oktober 2007

Ensemble ZKM

Benjamin Kobler, klaver og synthesizer
Masser af ny musik, unge komponister og internationale navne kendetegner

festivalen PULSAR, som er Det Kgl. Danske Musikkonservatoriums festival for ny musik. Traditionen tro var Dronningesalen ramme om en af koncerterne, og i år drejede det sig om et gæstespil med det tyske ensemble ZKM, der bød på både elektronik og video. Musikken var af Li-ying Wu, Trondur Bogason, Ludger Brümmer og Orm Finnendahl.

Arr.: Det Kongelige Danske Musikkonservatorium.

5 o'clock med Hafnia Klaverkvartet Koncertserie

onsdag 10. oktober 2007

Hafnia Klaverkvartet består af Janne Fredens (cello), Christine Enevold (violin), Marie Rørbech (piano) og Ida Grøn (bratsch).

Præsentation: Valdemar Lønsted
Fire musikere med kammermusikalske passioner og appetit på Johannes Brahms præsenterede sig i Dronningesalen tre onsdage i dette efterår.

Der blev opført én Brahmskvartet pr. koncert kombineret med hhv. to Mozart-klaverkvartetter samt Mahlers Kvartetsats.

Program: Mozart: *Klaverkvartet*, Es-dur, KV493; Brahms: *Klaverkvartet*, c-mol, opus 60.

Ensemble Modern **Sound Around 2007**

søndag 14. oktober 2007

Sound Arounds Kina-tema fortsatte i Dronningesalen. Denne gang var det Ensemble Modern, som stod for musikken. Det tyske ensemble har siden udviklet sig til at være et af verdens førende ensembler inden for ny musik. Ensemble Modern er således resultat af, hvad 19 solisters rene og skære passion for musik kan føre til!

Programmet bød udelukkende på musik af kinesiske komponister såsom Zhan Lida, Guo Wenjing samt ikke mindst Tan Dun, som har manifesteret sig på den internationale musikscene flere gange.

Ved aftenens koncert oplevede publikum ud over kinesiske klange interessante besætninger f.eks. trio for seks Beijing opera-gonger.

[Liu Sola & Friends] **Sound Around 2007**

mandag 15. oktober 2007

Liu Sola er en alsidig kunstner. Kineseren kan skrive både komponist, sangerinde og forfatter på sit visitkort. Som komponist fascineres hun af alle slags traditionel musik, og hun har siden sin afgang fra konservatoriet komponeret musik til symfoniorkestre, ensembler, solister, film, fjernsyn, moderne teater og danseproduktioner. Som sangerinde laver hun nyskabende sammensmeltninger af stilarterne.

[Liu Sola & Friends]-ensemblet blev dannet i 1997 i New York og debuterede i 2000 i Beijing med stor succes som det første kinesiske 'jazzorkester'. Ensemblet har siden modtaget både publikum og pressens hyldest bl.a. ved Berlin Transonic Music Festival, hvor gruppen opførte Liu Solas værker sammen med en række kendte amerikanske jazz- og rockmusikere. [Liu Sola & Friends] fortsætter sit samarbejde med nationale og internationale musikere og kunstnere samt turnerer verden rundt som en ny form for kinesisk kammermusikensemble.

Koncertprogrammet bød på klassisk kinesisk musik og Liu Sola-værker, dans, improvisation og meget mere.

Arr. Sound Around 2007 i samarbejde med Det Kongelige Bibliotek.

Tres culturas

Ensemble Antigua

mandag 22. oktober 2007

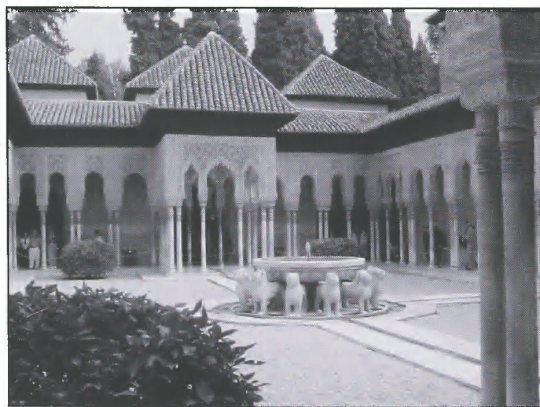
- under ledelse af Eduardo Paniagua

I middelalderens Spanien blomstrede musiklivet med udgangspunkt i flere forskellige traditioner. Skønt store forskelle i befolkningens religiøse, politiske og filosofiske forståelser smeltede jødiske, kristne og muslimske traditioner sammen til en fantastisk musik – både folkelig og forfint, iørefaldende og fremmed.

Datidens musikalske strømninger kunne opleves med den spanske musiker Eduardo Paniagua og hans Ensemble Antigua. Man fik indblik i den spanske musik, som den udviklede sig for mange hundrede år siden – på en aften med musik fra tre kulturer på fløjter, piber, slagtøj, sang, stryge- og strengeinstrumenter.

Arr.: Den Spanske Ambassade, København, i samarbejde med Det Kongelige Bibliotek.

I en lang periode levede maurere (muslimer), kristne og jøder i Spanien sammen i gensidig tolerance. Alhambra ved Granada blev opført 1248-1384 af maurerne, der indtil 1492 havde magten i kongedømmet Granada. Efter de kristnes generobring af Granada valgte mange maurere at forblive i Spanien. Her ses Alhambras løvegård. Hele komplekset er på UNESCO's verdensarv-liste.

Ayako Uehara, klaver

lørdag 27. oktober 2007

At vinde den 12. Internationale Tchaikovsky Klaverkonkurrence skaber international opmærksomhed – en realitet, som den japanske pianist Ayako Uehara kan bekræfte. Det, der hidtil havde været en glimrende karriere nationalt fik nye højder, da Ayako blev den første japanske pianist og ikke mindst den første kvinde til at vinde den prestigefyldte konkurrence i Moskva i 2002. Allerede kort efter fik hun sin London-debut i Wigmore Hall, som hun har gæstet endnu engang siden da.

Listen over Ayako Ueharas optrædener er allerede lang trods hendes unge internationale karriere. Hun har spillet med en række internationale symfoniorkestre såsom Moskva Radiosymfoniorkester og Dresden Filharmonikerne i både Japan og Europa. Herudover har den unge pianist fået en pladekontrakt med EMI Classics International, hvilket har resulteret i flere anmelderroste cd'er.

Program: Beethoven: *Klaversonate* nr. 5, c-mol; Beethoven: *Klaversonate* nr. 31, As-dur; Rakhmaninov: *13 præludier*, opus 32.

Concerto Copenhagen & Ronald Brautigam - Wienerklassik

fredag 2. november 2007

Concerto Copenhagen

Ronald Brautigam, hammerklaver

Lars Ulrik Mortensen, dirigent

Concerto Copenhagen er blevet inviteret til at spille i en af verdens mest kendte koncertsale, Musikverein i Wien. Før afrejsen præsenterede ensemblet sit østrigsk inspirerede program i Dronningesalen i selskab med pianisten Ronald Brautigam.

Ronald Brautigam er en af Hollands førende musikere kendt for

Stephansdom vom Stock im Eisenplatz, Wien. Maleri af Rudolf Ritter von Alt, 1832 (Österreichische Galerie, Wien).

sin virtuositet og musikalitet, men også for sine alsidige musikalske interesser; for pianisten spiller både på moderne og historiske instrumenter - og har således en række internationale orkestre og ensembler på listen over samarbejdspartnere.

En af disse er Concerto Copenhagen - Skandinavians førende ensemble inden for tidlig musik spillet på historiske instrumenter. For Ronald Brautigam kan det at spille på historiske instrumenter sammenlignes med at istandsætte og rense et maleri af en gammel mester: "Konturerne bliver skarpere, mere veldefinerede; farverne bliver klarere, mere skinnende". Ved denne koncert var det bl.a. Haydns Klaverkoncert i D-dur, som tilførtes nyt liv af pianisten - en ud af en række klaverkoncerter, som ikke spilles så tit sammenlignet med Mozarts klaverkoncerter.

Ronald Brautigam har tidligere samarbejdet med Concerto Copenhagen om en cd-indspilning af Haydn-klaverkoncerter. Cd'en har siden udgivelsen høstet mange anmelderroser fra hele den internationale musikpresse bl.a. i *ClassicsToday* med tildelingen 10 ud af 10 mulige point.

Program: Haydn: *Symfoni* nr. 52;

Mozart: *Klaverkoncert nr. 9*, "Jeunehomme"; Haydn: *Klaverkoncert i D-dur*, Hob XIII/11; Mozart: *Symfoni* nr. 29.

DiamantEnsemblet & Hans Abrahamsen

tirsdag 6. november 2007

Anne Marie Fjord Abildskov, klaver

Marianna Shirinyan, klaver

David Hildebrandt, slagtøj

Søren Sætter-Lassen, oplæsning

DiamantEnsemble-koncerten stod i den danske komponist Hans Abrahamsens tegn. Komponisten har flere gange optrådt på DiamantEnsemblets programmer med sine geniale genkompositioner af Carl Nielsens musik. Men denne aften var Hans Abrahamsen også på programmet med en dansk førsteopførelse af sin egen komposition *Schnee* - et værk skrevet for stort ensemble inklusivt to flygler og slagtøj.

Abrahamsens musik har en særlig fortællende karakter. Komponisten skaber musikalske billeder for lytteren, dog uden brug af for tydelige former og figurer. Dette betyder, at værkerne rummer dybe hemmeligheder, som aldrig afsløres entydigt for lytteren.

DiamantEnsemblet bad Abrahamsen om at lægge hele aftenens program og med netop to flygler på scenen var der en anledning til at spille Schumanns opus 46. Derudover kunne publikum høre Schönbergs *Verklärte Nacht* - en af det forrige århundredes klassikere.

Program: Carl Nielsen/Abrahamsen: *2 fantasistykker, for obo og strygetrio*; Robert Schumann: *Andante og Variationer*, opus 46; Hans Abrahamsen: *Schnee*, for stort ensemble, 1. gang i Danmark; Arnold Schönberg: *Verklärte Nacht*, opus 4 (1899).

Don Carlos blev uropført på l'Opéra de Paris i 1867.

Don Carlos

Operaintroduktion

mandag 12. november 2007

v. Henrik Engelbrecht

I *Don Carlos* skildres en verden, hvor religion og politik er sammenvævet i et farligt net. Operaen handler om en konge og hans søn, som begge lever i skyggen af deres forfader; i en både personlig og politisk kamp kæmper de begge for at undslippe hans altdominerende tilstedeværelse selv længe efter hans død.

Operadramaturg Henrik Engelbrecht fortalte om opsætningen af Verdis *Don Carlos*, som ofte betegnes som operakomponistens smukkeste. Operachef Kasper Bech Holten står for iscenesættelsen, og den russiske tenor Nikolaj Sjukoff for fortolkningen af rollen som *Don Carlos*. Nikolaj Sjukoff har slået sit navn fast på den internationale operascene de seneste år – han har bl.a. tidligere medvirket i Det Kongelige Teaters operaopsætninger. Premiere 18. november 2007.

Arr.: Det Kongelige Teater i samarbejde med Det Kongelige Bibliotek.

Jia-jia Qiao, slagtøj

Debut

tirsdag 13. november 2007

Selvom dette var Jia-jia Qiaos debutkoncert fra Det Kongelige Danske Musik-

konservatorium, har hun indtil nu spillet koncerter adskillige gange i både Danmark og Kina. Den kinesiske slagtøjsspiller har en mastergrad i kinesisk slagtøj fra musik-konservatoriet i Beijing, hvor hun efter sin eksamen underviste i slagtøj. I 2004 fik hun tildelt et stipendiat fra den kinesiske regering til at studere slagtøj på konservatoriet i København.

Under Jia-jias studie i Danmark har hun spillet kinesisk musik i mange sammenhænge bl.a. i forbindelse med H.C. Andersen-året. Jia-jia Qiao er desuden musiker i Percurama Percussion Ensemble.

Musikken var af bl.a. Xenakis, Per Nørgård og Guo Wenjing.

Arr.: Det Kongelige Danske Musikkonservatorium.

5 o'clock med Hafnia Klaverkvartet

Koncertserie

onsdag 14. november 2007

Præsentation: Valdemar Lønsted

Fire musikere med kammermusikalske passioner og appetit på Johannes Brahms præsenterede sig i Dronningesalen tre onsdage i dette efterår.

Program: Mahler: *Klaverkvartet-sats*, a-mol; Brahms: *Klaverkvartet*, A-dur, opus 26.

Nordiske og sydlandske sange & italiensk opera

mandag 26. november 2007

Tina Kiberg, sopran

Niels Jørgen Riis, tenor

Tove Lønskov, klaver

Sopranen Tina Kiberg og tenoren Niels Jørgen Riis kender hinanden godt, da de begge er medlemmer af Den Kongelige Operas solistensemble, bl.a. har de sunget sammen i Puccinis udødelige *La Bohème*.

Selv om det stordramatiske udtryk fylder meget i deres musikalske liv, som det udfolder sig i Operaen på Holmen, holder de begge meget af at synge sange og lieder. Derfor skiftede de scenen ud mandag 26. november med Dronningesalen på den anden side af havnen.

De havde til første del af programmet valgt smukke og lyriske sange fra Nord og Syd af komponisterne Hugo Alfvén, Ture Rangström, Cordillo, Vincenzo d'Annibale, Francesco Paolo Tosti, Enrique Granados og Peter Heise.

Birgit Nilsson (1918-2005) fik sit gennembrud i 1947, da hun på Stockholmsoperan sang Lady Macbeth.

Efter pausen kunnr de opleves i det store format, da de sang opera-rier fra Verdis *Macbeth* og Puccinis *Tosca*.

Tina Kiberg og Niels Jørgen Riis havde til denne sang og operaften allieret sig med en af Danmarks absolut bedste akkompagnatører: Pianisten Tove Lønskov.

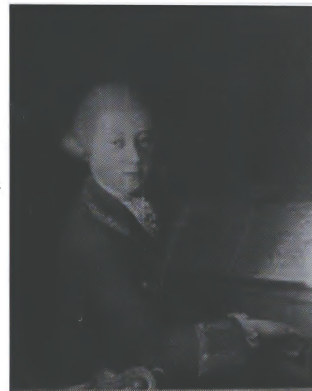
Lucio Silla **Operaintroduktion**

mandag 10. december 2007

v. Henrik Engelbrecht

Lucio Silla er Mozarts opera nr. 7, skrevet i en alder af blot 16 år og ikke desto mindre

Wolfgang Amadeus Mozart som femten-årig, malet i 1771, året før premieren på Lucio Silla i 1772 i Milano. Maleri i Stift Melk.

med en musikalsk fantasi, som gav de øvrige operakomponister kamp til stregen. Handlingen tager sig ud i antikkens Rom, hvor den tyranniske og kyniske kejser, Silla, splittes mellem magten og kærligheden; Silla bruger alle kneb i kampen om sin kærlighed, Giunia, men må i sidste ende bukke under for erkendelsen af sin medmenneskelighed.

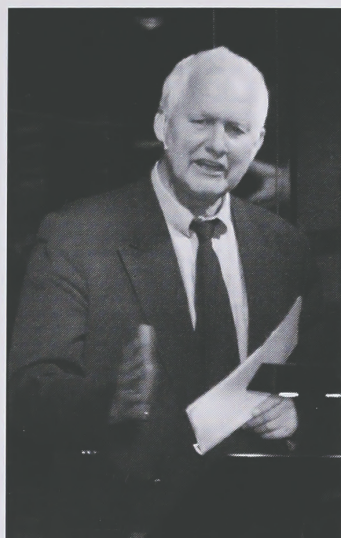
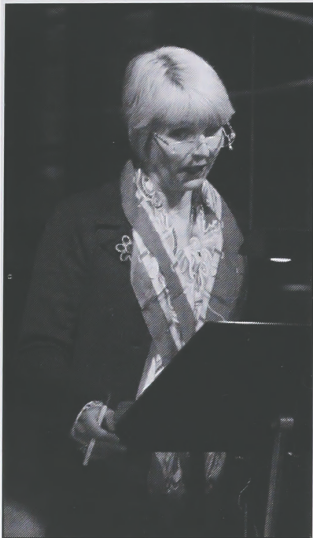
Operadramaturg Henrik Engelbrecht fortalte om opsætningen af operaen, som er iscenesat af den erfarne og internationalt anerkendte Mozartinstruktør Christof Lov. Premiere 21. december 2007.

Arr.: Det Kongelige Teater i samarbejde med Det Kongelige Bibliotek.

Andre arrangementer

Kulturnat i Diamanten **De fantastiske fortællingers hus**

Til hver historisk skat på Det Kongelige Bibliotek knytter sig et drama af levet liv, skaberkraft, lidenskab og ikke mindst en fascinerende kæde af ansvarlige og samarbejdende forfædre, der fra generation til generation har overleveret skattene. Huset er fyldt med fortællinger, der rammer plet og sætter sig i hjertet.

21 meget forskellige mænd og kvinder havde sagt ja til at læse op af Søren Kierkegaards Forførerens Dagbog. Blandt oplæserne var forfatteren Hanne-Vibeke Holst, folketingsmedlem Svend Auken og partiformand Margrethe Vestager (Foto: Det Kongelige Bibliotek).

På Kulturnatten genlød Diamanten af de eventyr, som knytter sig til husets klenodier, kunst- og mesterværker.

Der pustedes liv i en af bibliotekets fineste skatte, da en række kendte danskere lagde stemme til Kierkegaards erotiske flanør Johannes i en stafetoplæsning af *Forførerens dagbog*. Samtidig kunne Kierkegaards private kærlighedshistorie høres i Håndskriftafdelingen, hvor brevene mellem ham og hans forlovede Regine vist frem, og historien bag den berømte korrespondance blev fortalt.

På samme måde genlød de øvrige afdelinger af autentiske fortællinger: Man kunne se Bachs håndskrevne noder og høre om, hvem den vidunderlige musik blev skrevet for. Eller man kunne høre om eventyreren Jens Sørensen, som i 1600-tallet kortlagde de danske farvande. Eller opleve fortællingen om det hebraiske 1300-tals håndskrifts forunderlige rejse fra Sydtyskland via Mellemøsten til Danmark, over England og tilbage igen. Endelig demonstrerede medarbejdere fra Bevaringsafdelingen håndværket, som

ligger bag den næsten mirakuløse konservering af alle disse skatte.

I Dronningesalen kunne man som optakt til Forførerens dagbog høre DR Radiounderholdningsorkestret spille Mozarts ouvertur til operaen *Don Giovanni*. Senere kunne Anne Marie Helger, som led i fejringen af 150-året for Herman Bangs fødsel, ses i sin prisbelønnede rolle som den fallerede balletdanserinde Irene Holm.

Ude og inde blev Diamantens spektakulære arkitektur udfordret, da gigantiske projiceringer af historiske personligheder blev kastet op på bibliotekshavens træer, og der indenfor på Atriets stejle vægge vist videokunst fra Det Nationale Fotomuseums samling.

Endelig bevægede Saga Dance Ensemble sig gennem Diamanten med en fremadpulserende, lidenskabelig fortælling.

Bogseminar

Rækken af Det Kongelige Biblioteks årlige endagsseminarer med aspekter af bogens historie som tema begyndte i 1991. Der har været deltagelse både fra Sverige og Danmark, og en lang række af seminarbidragene foreligger siden trykt i *Nordisk Tidskrift för Bok- och Biblioteksväsen, Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger og Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*.

I år er som tema valgt "Censur og bogforbud" og programmet var:

Unruly Bible Readers and the English Reformation/Avner Shamir, ph.d.-studerende.

Ytringsfrihed og bogcensur i 1500- og 1600-tallets Danmark/Morten Fink-Jensen, forskningsstipendiat, ph.d.

Molesworth-affæren: en kamp om bøger og national identitet/Sebastian Olden-Jørgensen, lektor, ph.d.

Forfatterne og trykkefriheden 1770-1799/Knud Michelsen, lektor, cand. mag.

Malte-Brun, Napoleon og de 100 dages censur/Bjørn Bredal, redaktør, cand.mag.

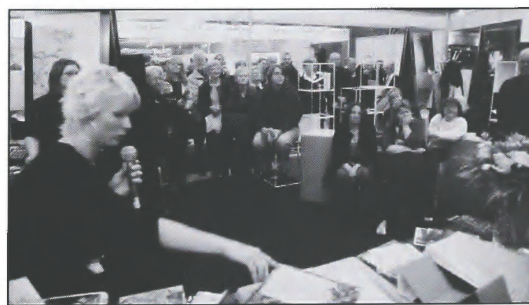
Seminaret afholdtes på Det Kongelige Bibliotek d. 2. november 2007.

BogForum

På årets bogmesse 16.-18. november kunne man på Det Kongelige Biblioteks stand f.eks. høre nogle af bibliotekets forskere fortælle om deres seneste udgivelser; se eksempler på, hvad restaurering og konservering kan betyde for kulturarvens overlevelse; og hver eftermiddag var det muligt at få en snak med cheferne på Det Kongelige Bibliotek: direktør Erland Kolding Nielsen, vicedirektørerne Steen Bille Larsen og Michael Cotta-Schønberg.

H.O.Lange-Prisen 2007 blev uddelt på BogForum 16. november til det store værk om *Dansk Naturvidenskabs Historie* i fire bind ved Helge Kragh, Henry Nielsen, Kristian Hvidtfelt Nielsen og Peter C. Kjærgaard.

Siden Tycho Brahe (1546-1601) har naturvidenskaben været en vigtig del af Danmarks kulturelle og På Det Kongelige Biblioteks stand på BogForum demonstrerede Iben Bak Christensen fra Bevaringsafdelingen de små mirakler, som konservatorer og teknikere skaber for at bevare kulturarven (Foto: Det Kongelige Bibliotek).

H.O. Lange-Prisen 2007 gik til værket *Dansk Naturvidenskabs historie 1-4*, Aarhus Universitetsforlag 2005-2006. På BogForum overrakte undervisningsminister Bertel Haarderprisen til de fire redaktører, Henry Nielsen, Helge Kragh, Kristian Hvidtfelt Nielsen og Peter C. Kjærgaard. - Læs Prismotivering samt Henry Niensens takketale s. 3ff. (Foto: Det Kongelige Bibliotek).

samfundsmæssige udvikling. De fire redaktører, der modtager årets H.O. Lange-Pris for fremragende forskningsformidling, der uddeles af G.E.C. Gads Fond og Det Kongelige Bibliotek, har haft det mål at placere naturvidenskaben på det historiske Danmarkskort.

Selv om naturvidenskabens metoder og resultater ikke respekterer landegrænser, mener de fire forfattere, at det i høj grad giver mening at beskrive naturvidenskabens udvikling i en national kontekst. "Forfattergruppen formår for første gang at formidle hele dansk naturvidenskabs historie til både almindeligt interesserede og andre fagfolk", hedder det i motivationen, der fortsætter: "Naturvidenskaben bliver her ikke beskrevet som en perlerække af erkendelsesmæssige landvindinger, men anskuet i en samfundsmæssig og institutionel sammen-

hæng, der først rigtigt giver indblik i dens betydning for Danmark og det internationale videnssamfund".

På Hvid Scene interviewede videnskabsjournalist Lone Frank den ene af redaktørerne, professor, dr. scient. Helge Kragh.

Prisen overrakte af undervisningsminister Bertel Haarder.

Erhvervelser

Håndskriftafdelingen

Arkitekt H. C. Stillings rejsedagbog

Håndskriftafdelingen har som gave modtaget arkitekt H. C. Stillings meget omfangsrige dagbog fra en rejse i Tyskland, Holland, Belgien, England, Frankrig,

Schweiz, Italien, Grækenland, Tyrkiet og Ægypten i årene 1849-54.

Dagbogen, der er på 1387 tæt beskrevne sider, gengiver oplevelser, indtryk og refleksioner fra den lange rejse, som H. C. Stilling (1815-91) takket været et legat kunne foretage i midten af 1800-tallet, og hvor han i lighed med mange andre danskere havde Rom og Italien som det primære rejsemål, men som også bragte ham til så 'eksotiske' egne som Ægypten.

H. C. Stilling, der både før og efter rejsen forestod flere store arkitekturprojekter, bl.a. i Tivoli, udgav i 1869 bogen *Reise i Ægypten: med 20 Afbildninger, tegnede efter Naturen af Forfatteren*, og i 1985 udgav Ida Haugsted med indledning et uddrag af dagbogen med titlen *Dagbogsblade og tegninger fra Athen 1853*, men bortset herfra er det omfangsrige manuskript utrykt.

Thomas Mann om Henrik Pontoppidan

Henrik Pontoppidan, der i år fylder 150, blev også fejret og hyldet på sin 70 års fødselsdag. Håndskriftafdelingen har nu erhvervet det originale brev, som Thomas Mann sendte til dagbladet *Politiken* i den anledning, og hvor han bl.a. skriver: "Lykkepers Digter er en født Epiker og som Kritiker af Livet og Samfundet af fuldkommen evropæisk Rang. En ægte Konservativ, der i en stakaandet Verden har opretholdt den store Stil inden for Romanen. En ægte Revolutionær, der i Prosaen fremfor alt har haft Blikket rettet mod dens dømmende Magt. Med den vindende og henrivende Strenghed, der er Kunstens Hemmelighed, har han dømt Tiden og, som den ægte Digter han er, peget mod en senere Menneskelighed."

En transskription af brevet findes på den meget anbefalelsesværdige Henrik Pontoppidan Portal.

Breve fra intellektuelle

Håndskriftafdelingen har erhvervet en brevsamling efter nationaløkonomen Vilhelm Arntzen fra 1870'erne og -80'erne. Vilhelm Arntzen (1842-93), der oversatte to af Stuart Mills værker til dansk, havde tilknytning til datidens radikale miljø, centreret omkring Georg Brandes, og var f.eks. aktiv i forberedelsen af den afskedsfest, der oktober 1877 blev afholdt for Brandes, inden denne drog i 'landflygtighed' i Berlin.

Blandt brevskriverne kan nævnes: Edvard Brandes, Georg Brandes, Holger Drachmann, H. F. Ewald, M. Cl. Gertz, Meir Goldschmidt, Harald Høffding, Julius Lange, Sophus Schandorph, Vilhelm Thomsen.

Blandt større *erhvervelser* anføres forfatteren Willy-August Linnemanns efterladte papirer. Endvidere er der modtaget en supplerende aflevering af papirer efter forfatteren Niels Jeppesen, forfatteren Thomas Dinesen samt papirer efter litteraturkritikeren Werner Thierry og organisten Erik Eriksen.

Fra forfatteren Lars-Henrik Olsen er der modtaget kladder og manuskripter til et udvalg af forfatterens mange børne-, ungdoms- og voksenbøger.

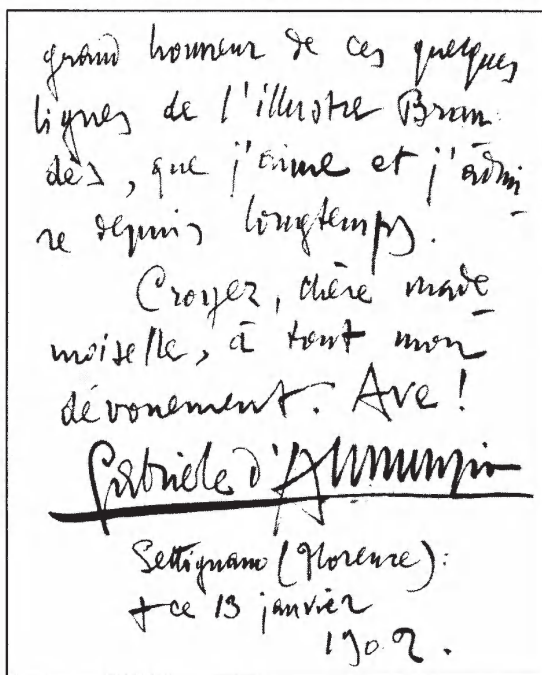
Af større *korrespondancer* kan fremhæves oversætteren og forfatteren Karsten Sand Iversens brevvekslinger med danske og udenlandske forfattere og oversættere, herunder: Per Jacobsen, Benedicte Makker, Philip Mitchell, Francois Ouellet, Marie-Louise Paludan, William N. Scott, Maj Sjöwall, Paul Theroux, Erik Thygesen, Henrik Tikkanen, Jacques Werup og Bent Vinn Nielsen.

Også *rejsebreve og -dagbøger* er indgået i samlingerne, herunder en anonym illustreret rejsedagbog juni-juli 1948 fra

rejse i England med titlen "London and Lake." Endvidere kaptajn Eduard Storchs "Riese til borgruinerne af Oisy i Frankrig, - Saint Aman, Fournay, Mont Trinité og Rommerborgen Antoin i Brabant i sommeren 1817", og cand. mag. Ellen Arnstrøms Rejsebrev fra ophold i Italien 1929, 1937, 1951 og Ægypten 1939.

Af indkomne *manuskripter* kan nævnes litteraturforskeren Steffen Hejlskov Larsens manuskript til det upublicerede værk "Naturens tal i nyere dansk poesi", samt en anonym oversættelse til dansk af Edmund Goncourts "Les frères Zemganno" fra 1910.

Blandt de mange nyerhvervede *breve* kan nævnes 3 breve fra den italienske

Brev fra Gabriele d'Annunzio (1863-1938) italiensk forfatter, poet, journalist og pilot til sin danske oversætter Regitze Winge. Under 1. verdenskrig fik han heltestatus; senere blev han tilhænger af Mussolinis fascistiske parti (Det Kongelige Bibliotek).

forfatter Gabriele d'Annunzio til hans danske oversætter Regitze Winge, der oversatte et par af hans bøger i starten af

1900-tallet.

Af nyerhvervede *enkeltbreve* kan nævnes: Niels W. Gade: 1 brev til Paul Mendelssohn, dat. 30. 1. 1860; Per Højholt: 1 brev til Aage Jørgensen, dat. 22. 1. 1991; C.E.F. Weyse: 1 brev til Søren Hartmann, dat. 8. 7. 1841.

Endvidere enkeltbreve fra Johannes V. Jensen, Johannes Jørgensen, Clara Pontoppidan, Holger Drachmann (med motiv fra Niagara Falls), Carl Gandrup, Benjamin Christensen, Anna Bloch, Georg Brandes, Knudåge Riisager, Richard Mortensen, Frank Harris og Anatole France.

Og fra ægteparret cand. jur. Otto Thomsen og hustru Lucie er der erhvervet en samling breve fra bl.a. Vilh. Andersen, Edvard Brandes, Harald Høffding, Sven Clausen, Johannes V. Jensen, Harald Herdal, Poul Reumert, Elith Reumert, Johannes Nielsen, Anna Bloch, Olfert Richard og Thit Jensen. Og fra dr. phil Henrik Ussing er der erhvervet en samling breve fra bl.a. Johannes V. Jensen, Jeppe Aakjær, Henrik Cavling, Holger Gabrielsen, Vilh. Andersen, Lis Jacobsen og Poul Reumert.

Nævnes kan yderligere den belgiske forfatter Maurice Maeterlincks 6 brevkort og breve til forfatteren Poul Knudsen, 1919-1935, og 4 breve fra Vilh. Andersen til Paul Rubow, samt 4 breve fra den dansk-tyske maler Emil Nolde fra årene 1947-54.

Af andre *papirer* er der erhvervet en samling af prædikener, holdt på Kastellet i årene 1947-51 af præsten og forfatteren Svend Rehling; en stambog, der har tilhørt Caroline Gamburg 1807-1873, g.m. portrætmaler Niels Peter Holbech; et manuskript af Th. Stauning med titlen "Norden" - vedlagt et brev til

journalist på *Ekstra-Bladet* Leif B. Hendil, dat. 18. 10. 1933; manuskriptet til Poul Levins tale holdt i anledning af Georg Brandes' 70-års dag (1912); en skitsebog fra maleren Th. Wegener, samt en større samling manuskripter til Otto Jespersens oppositioner ved doktordisputater, forelæsninger, herunder om Shelley og Robert Browning, og om sproglige emner.

En større samling breve til Henrik Cavling og Nic. Blædel (Politikens redaktion), primært fra tiden lige før 1. Verdenskrig og 1920'erne.

Hertil:

Thit Jensen: 11 dagbøger fra perioden 10.5.1896 - 18.7.1931.

En samling breve til forlagsredaktør Vagn Grosen.

Notater af H.S. Vodskov under læsning af Søren Kierkegaards papirer.

Satirisk bogauktionskatalog af P.A. Heiberg.

Optegnelser af Paul Rubow vedr. Vilh. Andersen.

En lang række breve fra Jacob Paludan til Tage la Cour.

En større samling breve til Hans Jørgen Brøndum, Brøndums forlag.

En samling breve fra Poul Reumert til Johanne Davidsen, dat. 1939-67.

Herbert Pundik: Korrespondance med Peter P. Rohde og Ina Rohde (Ina Haxen).

Erik Rask-Sørensen: Alfabetisk ordnet oversigt over Christian Ellings forfatterskab samt kopier af alle hans avisartikler.

Musik- og Teaterafdelingen

Biblioteket har modtaget en nodesamling, der har tilhørt fru dr. Ragnhild Nielsen med en række nodemanuskripter til værker af Svend S. Schultz, fortrinsvis sange og

klaverstykker. Derudover enkelte værker af Leo Brisson og Ole Bendix.

Biblioteket har modtaget en omfattende samling af nodemanuskripter til sange af komponisten Hans Wedege til tekster af en række kendte danske og nordiske forfattere.

Wedege var bogtrykker, før han trak sig tilbage til mere landlige omgivelser for siden af arbejde i Hans Andersens vinhandel i Krystalgade. Blandt de kendteste tekster, Wedege har sat i musik, er "Alle de voksende skygger" (J.P. Jacobsen) og "Den lyse nat" (Hans Hartvig Seedorff).

Orientalisk og Judaistisk Afdeling

Judaistisk Samling har fra en privatsamling erhvervet fem håndskrifter og en trykt bog, alle med tilknytning til danske forhold. Manuskripterne er: en bønnebog, benyttet af et af de forskellige begravelsesselskaber (Chevra Qadisha) i København (ca. 1800); en kalender (luach) for året 5615 (1854-55); en samling lejlighedsbønner på hebraisk (1829); en bøn ved nymåne (Seder Qiddush levanah) fra slutningen af 1700-tallet eller begyndelsen af 1800-tallet; samt en dagbog, skrevet af en (endnu uidentificeret) dansk-jødisk håndværkersvend på valsen, hvori han beskriver sine familiekontakter i Danmark og det nordlige Tyskland (sandsynligvis fra år 1837). Den trykte bog er en af de hebraiske bibler (muligvis den eneste bevarede), som blev brugt i forbindelse med mosaiske trosbekenderes edsafleggelse ved danske domstole.

Nyerhvervelse til Orientalisk Samling af kinesiske genstande relateret til skrivekunsten: To kinesiske ravgule seglsten, der var beregnet til, at man kunne skære tegn i den ene ende af

למדר יום		כסלו		מול קשת			
למדר יום		מרדשון		מול עקרב			
41 איני נסך 8 אויבך		המולד		המולד חוגי שק			
November	22 אב	ד	יום ב דלה	October	23 אב	ב	יום ב של רח
	23 ג	ה		24 ז	ג	ג	
	24 ד	ו		25 אב	ד	ד	
	25 ה	ז	תולדות 4.55	26 ט	ה	ה	
	26 ו	ח		27 י	ו	ו	מברכין בהוב עז
	27 ז	ט		28 יא	ז	ז	5.40
	28 ח	י		29 יב	ח	ח	תענית שני
	29 ט	יא		30 יג	ט	ט	
December	30 י	יב		November	1 אב	י	
	1 יא	יג	ויצא 4.50	2 ז	יא	יא	תענית חמישי
	2 י	יד	טל ומטרא 1.4	3 ח	יב	יב	
	3 י	טו		* Shofarstimmen	4 ט	יג	לך לך 5.26
	4 י	טז			5 י	יד	תענית שני
	5 י	יז			6 יא	טו	
	6 י	יח			7 יב	טז	
	7 י	יט	וישלה 4.1/4	November	8 יג	יז	
	8 י	כ			9 יד	יח	
	9 י	כא			10 טו	יט	
	10 י	כב			11 טז	כ	ורא 5.15
	11 י	כג			12 יז	כא	
	12 י	כד			13 יח	כב	
	13 י	כה			14 יט	כג	
	14 י	כו	מדיקין נר שלה		15 י	כד	
	15 י	כז	א דחו וישב		16 יא	כה	
	16 י	כח	תענית		17 יב	כו	
	17 י	כט	תענית		18 יג	כז	מכה חיי שרה 5.6
	18 י	ל	תענית		19 יד	כח	ערה ופך
	19 י	לא	תענית		20 יא	כט	יום א דלה
	20 י	לב			21 יב	ל	
	21 י	לג					

Opslag i den håndskrevne kalender (luach) for året 5615 (1854-55), erhvervet til Orientalisk og Judaistisk Afdeling (Det Kongelige Bibliotek).

stenen. Dette har dog ikke været gjort på nogen af dem. De er begge dekoreret i udskæring med et bjerglandskab, hvori der

ses en lærd mand på vandring i naturen. Har været anvendt som papirvægte på den lærde mands skrivebord. Tidlig 1700-tallet.

Publikationer

Aktuelt fra Forskningsafdelingen. [november 2007]. Elektronisk nyhedsbrev. Aktuelt fra Forskningsafdelingen findes via Nyheder på adressen <www.kb.dk>, hvorfra der også er mulighed for at tegne abonnement. Gratis.

Aktuelt fra Håndskriftafdelingen [september, oktober, november 2007]. Elektronisk nyhedsbrev, der udkommer ti gange om året (jan.-juni, sept.-dec.). Aktuelt fra Håndskriftafdelingen findes via Nyheder på adressen <www.kb.dk>, hvorfra der også er mulighed for at tegne abonnement. Gratis.

Aktuelt fra Musik- og Teaterafdelingen [oktober 2007]. Elektronisk nyhedsbrev, der udkommer hver anden måned. Aktuelt fra Musik- og Teaterafdelingen findes via Nyheder på adressen <www.kb.dk>, hvorfra der også er mulighed for at tegne abonnement. Gratis.

Diamanten. Kulturblad fra Det Kongelige Bibliotek. Red.: Lise Bach Hansen (ansvh.), Birgitte Hvidt, Bette Thomas, Ingrid Fischer Jonge. 4. årg., nr. 3: 2007. 24 s. Ill. ISSN 1399-6142. Kr. 20,-

Forskning fra Det Kongelige Bibliotek. Årsberetning 2006. 42 s. ISSN 1603-4694. ISBN 978-78-7023-009-4. Gratis.

Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks samlinger. Bind 46. 2007. Red. af John T. Lauridsen. 368 + 178 s. Ill. ISSN 0060-9896. Kr. 300,- (abonnement), kr. 450,- (løssalg).

- Tillæg: *Samarbejde og modstand. Danmark*

under den tyske besættelse 1940-45. En bibliografi. Tillæg 5: Titler udkommet september 2003-september 2007.

Kunst som idé. Konceptuelt fotografi i Danmark 1965-1979/Art as idea. Conceptual Photography in Denmark 1965-1979. Red.: Jens Erdman Rasmussen & Charlotte Præstegaard Schwartz. 130 s. Ill. ISBN 978-87-7023-010-0. Kr. 189,-

Magasin fra Det Kongelige Bibliotek. Red.: Lotte Philipson. 20. årg. nr. 3. 2007. 69 s. Ill. ISSN 0905-5533. Kr. 125,- (abonnement), kr. 50,- (løssalg).

Gratis for medlemmer af Diamantklubben - Det Kongelige Biblioteks Kulturklub.

Lauridsen, John T.: *Nazism and the Radical Right in Austria 1918-1934.* Det Kongelige Bibliotek, Museum Tusulanums Forlag. 2007. 548 s. Indb. ISBN 978-87-635-0221-4. ISSN 0105-8746. (*Danish Humanist Texts and Studies* 32). Kr. 450,-

Lauridsen John T. (red.): *Over strengen - under besættelsen.* Gyldendal, 2007. 880 s. ISBN 978-87-020-5199-5. Kr. 399,-

Catalogue of Arabic Manuscripts. Codices Arabici & Codices Arabici Additamenta. By Irmeli Perho. NIAS, Det Kongelige Bibliotek, 2007. Bd. 1-3. ISBN 978-87-7694-012-6. (*Catalogue of Oriental Manuscripts, Xylographs, etc. in Danish Collections.* Vol. 5.3.).

Thage, Tove: *Fotografernes H.C. Andersen. En ikonografi.* Det Kongelige Bibliotek & Odense Bys Museer: Høst & Søn, 2007. 292 s. Ill. ISBN 978-87-638-0457-3. Kr. 450,-

Forsiden: Med udgivelsen af bind 5.3 af *Catalogue of Oriental Manuscripts, Xylographs, etc. in Danish Collections* (COMDC) i efteråret 2007 er alle Det Kongelige Biblioteks arabiske håndskrifter indgående beskrevet, med fotografiske gengivelser af hvert håndskrifts første og sidste side, samt af særligt interessante andre sider, typisk illustrationer. Her Cod.Arab.Add.46

Bagsiden: 'Tyrkerværket'. Maleren og grafikerens Melchior Lorck (1526 el. 1527 - død 1588?) rejste blandt andet i Tyrkiet. Her tegnede han byprospekter, portrætter, heste, soldater m.v. Tegningerne tryktes i Hamburg i 1626. Det Kongelige Bibliotek viser i foråret 2008 en stor udstilling af hans tegninger og grafik, *Billedet af Tyrkiet*.

